

ΔΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ Ι. Ν. ΑΓΙΑΣ ΜΑΡΙΝΗΣ – ΑΝΘ ΙΛΙΣΙΩΝ

Τί σημαίνει πνευματική άσκηση;

► Μερικά εισαγωγικά

Συχνά στη «Διδαχή», στά πνευματικά μας αναγνώσματα, συναντάμε την έννοια της άσκησης, είτε ως προτροπή, είτε ως μέθοδο πνευματικής προκοπής. Μερικοί μπορεί νά σκεφτοῦν ὅτι ἡ άσκηση άρμόζει στους μοναχούς, τούς άσκητές καί ὄχι στους ἐν τῷ κόσμῳ άγωνιζομένους χριστιανούς. Τό τελευταῖο εἶναι πνευματική πλάνη. Γί' αὐτό θά άξιζε νά γίνει λόγος κάπως συστηματικότερα γιά τό νόημα τῆς πνευματικῆς άσκησης.

Κατ' αρχάς ἡ άσκηση εἶναι συνομήλικη μέ τόν ἄνθρωπο. Ὡς προτροπή, καλύτερα ὡς ἐντολή, δόθηκε ἀπό τόν ἴδιο τό Θεό μέσα στόν παράδεισο. Ἡ ἐντολή, δηλαδή, πρὸς τούς πρωτόπλαστους νά μή φᾶνε ἀπό τόν ἀπαγορευμένο καρπό ἦταν ἐντολή άσκησης, ἐξάσκησης στόν πνευματικό νόμο, ὥστε ἡ παραμονή τους στό άγαθό, στήν τήρηση τῶν ἐντολῶν, νά γίνεται ἐλεύθερα καί μέ άγώνα πνευματικό. Ἄρα χρειάστηκε ἡ άσκηση ἀκόμη καί γιά τούς ἐνάρετους πρωτόπλαστους, πού ζοῦσαν μέσα στόν παράδεισο.

Ἀργότερα, μετά τήν πτώση τῶν πρωτόπλαστων, ἡ άσκηση γιά τήν τήρηση τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ ἐπιβλήθηκε ὡς ἡ μόνη ὁδός ἐλέγχου τῶν παθῶν, πνευματικῆς κάθαρσης καί ἐπιστροφῆς στήν ἀρχαία μακαριότητα τῆς πρὸ τῆς πτώσεως πνευματικῆς καταστάσεως.

► Μερικά χαρακτηριστικά τῆς πνευματικῆς ἀσκήσεως

α) Ἐπιμέλεια τῆς ψυχῆς. Ἡ ἀσκήση νοεῖται κυρίως ὡς διαρκῆς φροντίδα, ὥστε ἡ ψυχὴ νὰ ἀπαλλαγεῖ ἀπὸ ὁποιοδήποτε ἀρνητικό φορτίο ἐμπάθειας, κακῶν λογισμῶν, ἐμπαθῶν κινήσεων τοῦ νοῦ καὶ τῆς σάρκας. Καί, παράλληλα, ἀσκήση εἶναι ἡ συνεχὴς προσπάθεια μέ τῇ χάρι τοῦ Θεοῦ νὰ στολιστεῖ ἡ ψυχὴ μέ ἀρετές. Ἔτσι, ἡ ἀσκήση ἔχει διπλό χαρακτήρα, διπλή ὄψη.

Απὸ τὴ μία πλευρὰ ἔχει μία τραχύτητα, πονάει, γιατί προσπαθεῖ νὰ καταπολεμήσει τὰ ἀνθρώπινα πάθη. Νὰ τὰ νεκρώσει, ἂν εἶναι δυνατόν. Καί, βέβαια, αὐτό εἶναι σκληρό καὶ ἀδυσώπητο, γιατί μέ μερικά ἀπὸ τὰ πάθη ὁ ἄνθρωπος ἔχει συνηθίσει νὰ «συζεῖ». Ἰκανοποιεῖται ὁ ἐγωισμὸς του καὶ εἶναι εὐχερὴς, ἄμεση διέξοδος σέ ὅ,τι τὸν πιέζει. Ἀκόμη καὶ μέ τίμημα εἴτε τὴν πνευματικὴ του καταστροφή εἴτε τὴ ζημιὰ τῶν συνανθρώπων του.

Απὸ τὴν ἄλλη πλευρὰ ἡ ἀσκήση, ὡς ἐπιδίωξη τῶν ἀρετῶν, ἔχει μία γλυκύτητα, διότι οἱ ἀρετές πέραν τοῦ ὅτι εἶναι τὰ καλύτερα στολίδια τοῦ ἀνθρώπου, εὐφραίνουν τὴν ψυχὴ, ἡρεμοῦν τὸν ἐσωτερικὸ κόσμον καὶ διαχέουν μία θετικὴ πνευματικὴ δύναμη στοὺς συνανθρώπους μας καὶ γενικότερα στό περιβάλλον μας. Ὁ ἄνθρωπος τῆς ἀρετῆς καὶ ὁ ἴδιος νιώθει ὁμορφα καὶ αὐτοὺς πού εἶναι γύρω του τοὺς κάνει, ἐπίσης, νὰ αἰσθάνονται ὁμορφα. Ὁ ἀληθινὰ ἐνάρετος ἄνθρωπος ἀπὸ τώρα καταλαβαίνει ὁ ἴδιος τί σημαίνει παράδεισος καὶ ταυτόχρονα συμβάλλει, ὥστε καὶ οἱ συνάνθρωποί του νὰ νιώθουν στιγμές τοῦ παραδείσου.

β) Προπόνηση - γύμναση. Ἡ ἀσκήση εἶναι ὅ,τι ἡ προπόνηση καὶ ἡ γυμναστικὴ, γενικά, γιὰ τὸν ἀθλητὴ. Ἡ πνευματικὴ ἀσκήση κρατᾷ σέ διαρκὴ πνευματικὴ ὠριμότητα τὸν ἀγωνιστὴ καὶ ἀνά πάσα στιγμὴ εἶναι ἕτοιμος ν' ἀποκρούσει τίς κακὲς ροπές καὶ διαθέσεις τῶν παθῶν του, ἀλλὰ καὶ τὴν κακόβουλη ἐνέργεια τοῦ δαίμονα, ὁ ὁποῖος χρησιμοποιεῖ ὡς ὄχημα τὰ ἀνθρώπινα πάθη καὶ εἰσβάλλει ἐκ τοῦ ἀσφαλοῦς στόν ἐσωτερικὸ κόσμον τοῦ ἀνθρώπου.

Ἐδῶ ἀκριβῶς ἔγκειται ἡ διπλή ἔννοια τοῦ πειρασμοῦ. Δηλαδή, εἴτε ὡς ἐμπαθὲς κίνηση πού ἐκπηγάζει ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸν ἄνθρωπο (ἐσωτερικός πειρασμός), εἴτε ὡς προσβολή, ἐπίθεση τοῦ διαβόλου καὶ τῶν «φθονερῶν καὶ κακοποιῶν ἀνθρώπων» (ἐξωτερικός πειρασμός).

Ἡ μοναδική καὶ πλέον ἀποτελεσματική ἀντιμετώπιση τῶν πάσης φύσεως πειρασμῶν εἶναι ἡ πνευματική ἐπαγρύπνηση, δηλαδή, ἡ διαρκὲς ἄσκηση.

► Ἐπίλογος

Ἐπομένως, ὅλοι ἔχουμε ἀνάγκη τὴν πνευματική ἄσκηση. Ὅλοι πρέπει νὰ εἴμαστε κατὰ κάποιο τρόπο «ἀσκητές τῆς εὐσεβείας», ὅπως ἀναφέρει ἡ Παλαιὰ Διαθήκη γιὰ τοὺς Ἑπτὰ Παῖδες τοὺς Μακκαβαίους καὶ τὸ διδάσκαλό τους Ἑλεάζαρο. Τελικά, μέ εὐρύτερη ἔννοια «ὁ ἀσκητής εἶναι ἓνας χριστιανὸς προσεκτικός στίς προσκλήσεις τοῦ Εὐαγγελίου καὶ στήν κλίμακα τῶν μακαρισμῶν, πού ζητεῖ τὴν ταπείνωση καὶ τὴν καθαρότητα τῆς καρδιάς, γιὰ νὰ μπορέσει νὰ ὠφελήσῃ τὸν πλησίον» (Π. Εὐδοκίμων).

Πρωτοπρεσβύτερος
Κωνσταντῖνος Καραϊσαρίδης

Περὶ ἐλεημοσύνης

Αὐτὴ τὴν περίοδο μία ἀπὸ τίς σημαντικές εὐαγγελικές περικοπές πού διαβάστηκαν στὴ θεία λειτουργία εἶναι καὶ ἡ περικοπὴ πού εἶναι γνωστὴ ὡς «τὸ Εὐαγγέλιο τῆς Κρίσεως». Στὴν περικοπὴ αὐτὴ ὁ Χριστὸς μᾶς δίνει τὸ μέτρο μέ τὸ ὁποῖο θὰ κριθοῦμε ὅλοι οἱ ἄνθρωποι: τὸ ἂν καὶ κατὰ πόσο δείξαμε ἔλεος στὸν ἐλάχιστο ἀδελφό μας. Ἡ διδασκαλία αὐτὴ τοῦ Κυρίου μας καθόλου δὲ μειώνει τὴν προτροπὴ τῆς Ἐκκλησίας γιὰ συνεπῆ καὶ ἔντονο πνευματικὸ ἀγώνα. Γιὰ νηστεία. Γιὰ ἄσκηση. Τὸ ἀντίθετο μάλιστα. Γιατί, γιὰ νὰ μπορέσει ὁ ἄνθρωπος νὰ εἶναι ἐλεήμων, αὐτό μπορεῖ νὰ γίνῃ μόνο μέ πλήρη αὐτογνωσία καὶ διάθεση φιλάνθρωπης συνάντησης τοῦ πλησίον κατὰ τὸ παράδειγμα τοῦ

Μοναδικοῦ Φιλανθρώπου Κυρίου μας. Στή συνέχεια, ἀκολουθεῖ ἐπίκαιρη ἀνάλυση τοῦ ἁγίου Συμεών τοῦ Νέου Θεολόγου*.

«Εἶναι καλὸ τὸ νὰ ἐλεοῦμε σύμφωνα μὲ τὴν ἐντολὴ τοῦ Κυρίου, ποὺ λέει «ὅ,τι κάνατε σ' ἓναν ἀπὸ τούτους τοὺς ἀσήμεντους ἀδελφούς μου, σ' ἐμένα τὸ κάνατε», ὅμως καλὸ εἶναι καὶ τὸ νὰ τρέφουμε τὴν ψυχὴ μας, ὅχι μὲ τὴν τροφὴ ποὺ χάνεται ἀλλὰ μὲ αὐτὴν ποὺ μένει στὴν αἰωνιότητα. Διότι ὅπως τὸ σῶμα δὲν μπορεῖ νὰ ὑποφέρει τὴν πείνα ἀλλὰ, ἂν παραμείνει χωρὶς τροφὴ, καταστρέφεται, κι ἂν κακοτρέφεται δὲν ἐλευθερώνεται ποτὲ ἀπὸ νόσους καὶ ἀσθένειες, ἔτσι καὶ ἡ ψυχὴ δὲν μπορεῖ νὰ ὑποφέρει τὴ νοητὴ πείνα, ἀλλ' ἂν μὲν παραμένει χωρὶς τροφὴ καταστρέφεται, ἂν δὲ κακοτρέφεται, δὲ θὰ ἐλευθερωθεῖ ποτὲ ἀπὸ τὶς ἁμαρτίες καὶ τὰ πάθη...

Ἄν οἱ ἄνθρωποι ἐνδιαφέρονταν γιὰ τὶς αἰσθητὲς τροφές κατὰ τὸν ἴδιο τρόπο ποὺ θὰ ἐνδιαφέρονταν καὶ γιὰ τὶς νοητὲς, δὲ θὰ ὑπῆρχε κανεὶς πάνω στὴ γῆ ποὺ δὲ θὰ ἦταν ἅγιος ἄγγελος τοῦ παντοκράτορος Θεοῦ. Τώρα ὅμως γίνεται κάτι τὸ πολὺ ἀξιολύπητο, ὅτι δηλαδὴ φροντίζουμε γιὰ νὰ ζεῖ τὸ σῶμα μας καὶ νὰ καλοπερνᾷ καὶ νὰ τρέφεται καλὰ καὶ νὰ ἔχει ὑγεία, ἐνῶ ἡ ψυχὴ, ποὺ ζωογονεῖ τὸ σῶμα, καταστρέφεται ἀπὸ πείνα καὶ δίψα.

Ὅταν λοιπὸν ἀκοῦς τὸν Κύριο νὰ λέει «ὅ,τι κάνατε σ' ἓναν ἀπὸ τούτους τοὺς ἀσήμεντους ἀδελφούς μου, σ' ἐμένα τὸ κάνατε», μὴ θεωρεῖς ὅτι τὸ εἶπε ὁ Κύριος μόνο γιὰ τοὺς φτωχοὺς, ὅπως θὰ φαντάζονταν μερικοὶ, καὶ γιὰ ἐκείνους ποὺ στεροῦνται τὴ σωματικὴ τροφὴ, ἀλλὰ καὶ γιὰ ὅλους τοὺς ἄλλους ἀδελφούς μας ποὺ δὲ λιμοκτονοῦν ἀπὸ ἔλλειψη ψωμιοῦ καὶ νεροῦ, ἀλλὰ ἐξαιτίας τῆς μὴ ἐφαρμογῆς καὶ ὑπακοῆς στὶς ἐντολὲς τοῦ Κυρίου. Διότι «ἡ ἐντολὴ Του εἶναι ζωὴ αἰώνια». Νομίζω μάλιστα ὅτι καὶ γι' αὐτὴ περισσότερο τὴν τροφὴ ὁ Κύριος λέει: «Πείνασα καὶ δὲ μοῦ δώσατε νὰ φάγω», παρὰ γιὰ τὴ σωματικὴ καὶ φθειρόμενη. Διότι λέει: «Ἡ τροφὴ μου εἶναι νὰ κάνω τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με Πατρός»· καὶ θέλημα τοῦ Πατρός, εἶναι ἡ σωτηρία τῶν ἀνθρώπων. Ἀληθινὰ ὁ Κύριος διψᾷ καὶ πεινᾷ τὴ σωτηρία τοῦ καθενός μας· καὶ σωτηρία μας εἶναι ἡ ἀποχὴ ἀπὸ κάθε ἁμαρτία. Καὶ φυσικὰ εἶναι ἀδύνατον νὰ κατορθωθεῖ ἀποχὴ ἀπὸ κάθε ἁμαρτία, χωρὶς τὴν ἐργασία τῶν ἀρετῶν καὶ τὴν ἐκπλήρωση ὅλων τῶν ἐντολῶν. Γιατί μὲ τὴν ἐκπλήρωση τῶν ἐντολῶν συνηθίζει νὰ τρέφεται ἀπὸ μᾶς ὁ δεσπότης Θεὸς καὶ Κύριος τοῦ παντός...

Λένε οί ἅγιοι πατέρες μας ὅτι, ὅπως ἀκριβῶς οί δαίμονες τρέφονται μὲν ἀπὸ τὶς πονηρές μας πράξεις καὶ παίρνουν δύναμη ἐναντίον μας, ἐνῶ ὅταν ἐμεῖς ἀπέχουμε ἀπὸ τὰ κακὰ ἐκεῖνοι λιμοκτονοῦν καὶ χάνουν τὴ δύναμή τους, ἔτσι σκέπτομαι ὅτι τρέφεται ἀπὸ μᾶς κι Ἐκεῖνος ποὺ πτώχευσε γιὰ τὴ σωτηρία μας, καὶ ὅταν παραβλέπεται ὑποφέρει πάλι ἀπὸ πείνα. Καὶ αὐτὸ εἶναι δυνατὸ νὰ τὸ γνωρίσουμε καὶ νὰ τὸ πληροφορηθοῦμε ἀπὸ τὴν ἴδια τὴ ζωὴ τῶν ἁγίων. Καὶ γιὰ νὰ ἀφήσω τοὺς ἄλλους ποὺ εἶναι πολλοί καὶ ὑπερβαίνουν κατὰ τὸν ἀριθμὸ τοὺς κόκκους τῆς ἄμμου, θὰ πληροφορήσω τὴν ἀγάπη σας μὲ στοιχεῖα ἀπὸ τὸ βίον ἐνὸς ἢ μᾶλλον μιᾶς ἁγίας.

Γνωρίζω ὅτι ἀκοῦτε τὸ βίον τῆς Μαρίας τῆς Αἰγυπτίας, ποὺ δὲν τὸν διηγεῖται κάποιος ἄλλος, ἀλλ' ἡ ἴδια ἐκείνη, ἡ ἰσαγγελη, ποὺ ἀποκαλύπτει κάνοντας ἐξαγόρευση τὴ φτώχεια της, μὲ τὸ νὰ πεῖ ὅτι «κι ὅταν ἀκόμη πολλὰς φορὲς μερικοὶ μοῦ ἔδιναν μισθὸ γιὰ τὴν ἁμαρτία, δὲν τὸν δεχόμουν. Καὶ αὐτὸ, λέει, τὸ ἔκανα ὅχι ἐπειδὴ εἶχα σὲ ἀφθονία ὅσα μοῦ ἦταν ἀπαραίτητα, διότι ἔκλωθα στουπί γιὰ νὰ τραφῶ, ἀλλὰ μὲ σκοπὸ νὰ ἔχω πολλοὺς ἐραστές στὴ διάθεση τοῦ πάθους μου». Καὶ ὅταν ἐπρόκειτο νὰ ἐπιβιβαστεῖ στὸ πλοῖο καὶ νὰ ἐπισκεφθεῖ τὰ Ἱεροσόλυμα, ἦταν τόσο φτωχή, ὥστε δὲν εἶχε οὔτε τὰ ναῦλα οὔτε τὰ ἔξοδα. Ὅταν πάλι, ὕστερα ἀπὸ τὶς ὑποσχέσεις ποὺ ἔδωσε στὴν πανάμωμη Θεοτόκο, ἔτρεξε μὲ λαχτάρα στὴν ἔρημο, ἀφοῦ ἔλαβε ἀπὸ κάποιον δύο χάλκινα νομίσματα, ἀγόρασε ψωμιά κι ἔτσι ἀφοῦ διαπέρασε τὸν Ἰορδάνη, ἔζησε μὲ καρτερία στὴν ἔρημο μέχρι τὸ τέλος της, χωρὶς νὰ δεῖ πρόσωπο ἀνθρώπου, παρὰ μόνον τοῦ Ζωσιμᾶ, καὶ χωρὶς βέβαια νὰ θρέψει κάποιον πεινασμένο φτωχὸ ἢ νὰ ποτίσει κάποιον διψασμένο ἢ νὰ ντύσει κάποιον γυμνὸ ἢ νὰ ἐπισκεφθεῖ τοὺς φυλακισμένους ἢ νὰ φιλοξενήσει ξένους. Ἀντίθετα, μᾶλλον συμπαρέσυρε πολλοὺς στὸ βάραθρο τῆς καταστροφῆς, ὅταν τοὺς δεχόταν μέσα στὸ καταγώγιο τῆς ἁμαρτίας. Πῶς λοιπόν, πές μου, θὰ σωθεῖ αὐτὴ καὶ θὰ εἰσέλθει στὴ βασιλεία τῶν οὐρανῶν μαζί μὲ τοὺς ἐλεήμονες; Αὐτὴ πού οὔτε πλούτη ἐγκατέλειψε, οὔτε τὴν περιουσία της μοίρασε στοὺς φτωχοὺς, οὔτε ποτὲ ἔκανε ἔστω καὶ λίγη ἐλεημοσύνη, ἀλλὰ μᾶλλον ἔγινε γιὰ μύριους ἄλλους πρόξενος καταστροφῆς; Βλέπεις πῶς ἂν ποῦμε ὅτι ἡ ἐλεημοσύνη γίνεται μόνο μέ χρήματα καὶ ὑλικὴ τροφή καὶ ὅτι μὲ αὐτὴν ὁ Κύριος τρέφεται ἀπὸ μᾶς καὶ ὅτι μόνον ἐκεῖνοι ποὺ μὲ αὐτὸ τὸν τρόπο Τὸν τρέφουν καὶ Τὸν ποτίζουν καὶ γενικῶς

Τὸν ὑπηρετοῦν σώζονται, ἐνῶ ὅσοι δὲν πράττουν αὐτὸ χάνονται, θὰ φανεῖ παράλογο αὐτὸ· μήπως ἔτσι πολλοὶ ἅγιοι θὰ ἔπρεπε νὰ ἐκδιωχθοῦν ἀπὸ τὴ βασιλεία τοῦ Θεοῦ; Ἀλλ' αὐτὸ δὲν εἶναι δυνατόν, δὲν εἶναι...

Μὲ ποιά ἄλλα ἔργα εὐαρέστησαν τὸ Θεὸ ἐκεῖνοι ποὺ ἔζησαν στὰ σπηλαία καὶ στὰ βουνά, παρὰ ὅπως-δήποτε μὲ τὴν ἀγάπη καὶ τὴ μετάνοια καὶ τὴν πίστη; Διότι, ἀφοῦ ἐγκατέλειψαν ὅλο τὸν κόσμο καὶ ἀκολούθησαν Αὐτὸν μόνο, μὲ τὴ μετάνοια καὶ τὰ δάκρυα **Τὸν ὑποδέχθηκαν καὶ Τὸν φιλοξένησαν, καὶ Τὸν ἔθρεψαν καὶ διψασμένο Τὸν πότισαν...**

Ὡς ἀδελφὸς καὶ μέλος λοιπὸν τοῦ Χριστοῦ, ἂν ὅλους μὲν τοὺς ἄλλους τιμήσεις, φιλοξενήσεις, ὑπηρετήσεις, ὅμως παραβλέψεις τὸν ἑαυτὸ σου καὶ δὲν ἀγωνιστεῖς μὲ κάθε τρόπο νὰ ἀνέβεις στὸ ὑψηλότερο σημεῖο τῆς κατὰ Θεὸν ζωῆς καὶ τιμῆς, ἀλλὰ μὲ τὴν πεῖνα τῆς ὀκνηρίας ἢ τὴ δίψα τῆς ραθυμίας ἢ ἐξαιτίας τῆς γαστριμαργίας ἢ τῆς φιληδονίας ἐγκαταλείψεις τὴν ψυχὴ σου ἀκάθαρτη, νὰ βρίσκεται μέσα σὲ βαθύτατο σκοτάδι σὰν νεκρὴ, τότε δὲν πρόσβαλες τὸν ἀδελφὸ τοῦ Χριστοῦ; Δὲν τὸν ἐγκατέλειψες πεινασμένο καὶ διψασμένο; Δὲν ἀρνήθηκες νὰ τὸν ἐπισκεφθεῖς, ἐνῶ ἦταν στὴ φυλακὴ; Γι' αὐτὸν τὸ λόγο, λοιπὸν, θὰ

ἀκούσεις: «Δὲν ἐλέησες τὸν ἑαυτὸ σου, ἄρα δὲ θὰ ἐλεηθεῖς».

Ἄν ὅμως πεῖ κάποιος: «Καὶ ἀφοῦ ἔτσι εἶναι καὶ δὲ θὰ λάβουμε μισθὸ γιὰ ὅσα χρήματα ἢ πράγματα δίνουμε, τότε ποιά ἢ ἀνάγκη νὰ δίνουμε στοὺς φτωχοὺς;» Ἄς ἀκούσει τὸ μέλλοντα κριτὴ τοῦ νὰ τοῦ λέει: «Ἀφρων, τί ἔφερες μαζί σου στὸν κόσμο ἢ τί δημιουργήσες ἐσὺ ὁ ἴδιος ἀπ' ὅσα βλέπουμε; Δὲ βγήκες γυμνὸς ἀπὸ τὴν κοιλία τῆς μάνας σου; Καὶ γυμνὸς δὲ θὰ φύγεις ἀπὸ τὴ ζωὴ καὶ ξέσκεπος δὲ θὰ παρουσιαστεῖς στὸ θρόνο μου; Καὶ γιὰ ποιά χρήματά σου μοῦ ἀπαιτεῖς πρόσθετες ἀμοιβές; Μὲ ποιά δικά σου χρήματα λές ὅτι ἐλεεῖς τοὺς ἀδελφούς σου, καὶ διαμέσου αὐτῶν ἐμένα ποὺ παρέθεσα ὅλα αὐτὰ **κοινὰ** ὅχι μόνο σὲ σένα ἀλλὰ σὲ ὅλους; Ἡ μήπως νομίζεις ὅτι ἐπιθυμῶ κάτι καὶ φαντάζεσαι ὅτι κι ἐγὼ δωροδοκοῦμαι, ὅπως οἱ φιλάργυροι δικαστὲς τῶν ἀνθρώπων; Γιατί, ὡς ἀνόητος, ἴσως εἶναι δυνατόν καὶ αὐτὸ ἀκόμη νὰ σκεφθεῖς. Αὐτὰ τὰ νομοθετῶ, ὅχι ἐπειδὴ ἐπιθυμῶ κάποια χρήματα, ἀλλὰ γιὰ νὰ σᾶς ἐλεήσω· ὅχι ἐπειδὴ θέλω νὰ λάβω τὰ δικά μου, ἀλλὰ ἐπειδὴ θέλω νὰ σᾶς ἀπαλλάξω ἀπὸ τὴν καταδίκη ἐξαιτίας αὐτῶν καὶ γιὰ κανέναν ἄλλο λόγο».

Ἀλλὰ μὴ νομίζεις ἀδελφέ, ὅτι ὁ Θεὸς δυσκολεύεται καὶ δὲν μπορεῖ νὰ θρέψει τοὺς φτωχοὺς καὶ γι' αὐτό μᾶς προστάζει νὰ τοὺς ἐλεοῦμε καὶ νὰ θεωροῦμε σπουδαῖα αὐτὴ τὴν ἐντολή.

Μακριὰ ἀπὸ τέτοια σκέψη! Ἀλλὰ αὐτὸ πὺν ὁ διάβολος ἔκανε μὲ τὴν πλεονεξία ἐναντίον μας καὶ γιὰ τὴν καταστροφή μας, αὐτὸ ὁ Χριστὸς τὸ ἐπινόησε μὲ τὴν ἐλεημοσύνη πρὸς τὸ συμφέρον μας καὶ γιὰ τὴ σωτηρία μας. Ἐννοῶ τὸ ἑξῆς: Μᾶς συμβούλεψε ὕπουλα ὁ διάβολος νὰ οἰκειοποιηθῶμε καὶ νὰ ἀποταμιεύσουμε αὐτὰ πὺν δημιουργήθηκαν γιὰ τὶς κοινὲς ἀνάγκες, ὥστε μὲ τὴν πλεονεξία αὐτὴ, νὰ μᾶς κάνει ὑπόλογους γιὰ δύο ἐγκλήματα, τὸ ἓνα τῆς ἀνελεημοσύνης, καὶ τὸ ἄλλο τῆς ἐλπίδας στὰ ἀποθηκευμένα ἀγαθὰ κι ὅχι στὸ Θεό, καὶ νὰ μᾶς καταστήσει ἐνόχους γιὰ τὴν αἰώνια τιμωρία καὶ καταδίκη. Καὶ αὐτὸ εἶναι φανερὸ ἀπὸ ὅσα εἶπε ὁ Χριστὸς καὶ Θεὸς μας: «Ὅπου εἶναι ὁ θησαυρὸς σας, ἐκεῖ θὰ εἶναι καὶ ἡ καρδιά σας».

Διότι γνωρίζοντας ὁ Θεὸς ὅτι ὅλοι γενικῶς **κυριευόμαστε ἀπὸ τὴν ἐπιθυμία τῶν χρημάτων καὶ τὴ μανία τοῦ πλούτου** καὶ δύσκολα ξεκολλᾶμε ἀπὸ αὐτά, χρησιμοποίησε τὸ κατάλληλο φάρμακο ὑποσχόμενος, ὅπως εἶπαμε, ὅτι θὰ μᾶς δώσει ἑκατοντάπλάσιο μισθὸ γιὰ ὅσα διαμοιράσαμε στοὺς φτωχοὺς, μέ σκοπὸ, πρῶτον νὰ ἀπαλλαγοῦμε ἀπὸ τὴν καταδίκη τῆς πλεονεξίας γι' αὐτά, καὶ δεύτερον, γιὰ νὰ πάψουμε νὰ ἔχουμε σέ αὐτά τὴν πεποίθηση καὶ ἐλπίδα καὶ νὰ ἐλευθερώσουμε τίς καρδιές μας ἀπὸ αὐτά τὰ δεσμά· ὥστε ἀφοῦ γίνουμε προηγούμενως ἐλεύθεροι, τότε νὰ βαδίσουμε ἀνεμπόδιστα στὴν πραγματοποίηση τῶν ἐντολῶν Του».

**Συμμεών τοῦ Νέου Θεολόγου, Ἀλφαβητικά
Κεφάλαια, Κεφάλαιο Ι', «Περὶ ἐλεημοσύνης»*

“Ἴδου ρομφαία τὴν ψυχὴν πτρώσκομαι καὶ σπλάγχνα...”

Ἡ σκηνὴ τῆς Θεοτόκου μπροστὰ στὸν Σταυρωμένο Υἱό της συγκινεῖ κάθε ψυχὴ, καὶ ὅπως εἶναι φυσικό· εἶναι ἓνα ἀπὸ τὰ ἀγαπητότερα θέματα καλλιτεχνικῆς ἑκφρασης, πὺν βεβαίως δὲ λείπει ἀπ' τὶς λειτουργικὲς Τέχνες, τὴν Ἀγιογραφία καὶ τὴν Ὑμνογραφία. Μάλιστα, σ' αὐτές, καὶ ἰδιαίτερα στὴν Ὑμνογραφία, ἀποκτᾶ ἓνα βάθος ἀλλιώτικο, θεολογικὸ καὶ ὄντολογικὸ, ξεμακραίνοντας ἀπὸ τὰ ρηχὰ κι εὐκόλα νερὰ τῆς συναισθηματικῆς συγκίνησης.

Τὰ τροπάρια καὶ παντοῖα ὕμνογραφήματα πὺν παριστάνουν τὴ Θεοτόκο θρηνωδοῦσα μπροστὰ στὸ Σταυρὸ, ὀνομάζονται **Σταυροθετοκία**. Πολλὰ ἀπὸ αὐτὰ περιέχονται στὰ λειτουργικά μας βιβλία καὶ «ἀκούγονται» στὴ λατρεία μας, κατὰ τὶς σταυρώσιμες μέρες κυρίως, δηλ. κάθε Τετάρτη & Παρασκευὴ -ἰδιαίτερα τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς-, στὶς ἑορτὲς τῆς Ὑψώσεως καὶ Προσκυνήσεως τοῦ Τιμίου Σταυροῦ καὶ βεβαίως τὴ Μ. Ἑβδομάδα.

Οἱ **ΙΛΙΣΙΩΤΕΣ ΨΑΛΤΕΣ**, ὅπως γιὰ συντομία ὀνομάζεται ὁ Χορὸς Ψαλτῶν τῆς Σχολῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς τῆς Ἑνορίας μας, ἐτοιμάσαμε

καὶ παρουσιάσαμε τὴ Δευτέρα 16 Ἀπριλίου 2013 κάποια δείγματα ἀπὸ τὸν πλοῦτο τῶν σταυροθεοτοκίων ὑμνογραφημάτων, φέροντας μάλιστα στὸ φῶς δύο πολὺ ἐνδιαφέρουσες περιπτώσεις:

I) Τὸ λησμονημένο Κοντάκιο τῆς Μ. Παρασκευῆς «Τὸν δι' ἡμᾶς σταυρωθέντα, δεῦτε πάντες ὑμνήσωμεν» σὲ μελοποίηση τοῦ Προοιμίου τοῦ ἀπὸ τὸν ὑπογράφοντα καὶ ἐκφώνηση τριῶν (α', β', δ') ἀπὸ τοὺς συνολικὰ 17 οἴκους του, ὅπου ὁ ποιητὴς Ρωμανὸς ὁ Μελωδὸς (6^{ος} αἰ.) ξετυλίγει τὸ συγκλονιστικὸ διάλογο τῆς Παναγίας Μητέρας μὲ τὸν Υἱό της ποὺ πορεύεται πρὸς τὸ Πάθος.

II) Τὸ δεκαπεντασύλλαβο μάθημα «Ἴδου ῥομφαία τὴν ψυχὴν τιτρώσκομαι καὶ σπλάγχνα» σὲ γράμματα καὶ μέλος (ποίηση καὶ μουσικὴ θά 'λεγε ἄλλος) τοῦ βυζαντινοῦ πρωτοψάλτη Ξένου Κορώνη (14^{ος} αἰ.). Ἄς σημειωθεῖ ὅτι πρόκειται γιὰ ἑξοχο δείγμα 15σύλλαβης ὑμνογραφίας, δηλαδὴ γραμμένης μὲ 15σύλλαβο στίχο· αὐτὸν ποὺ ἔγινε ὁ κατ' ἑξοχὴν στίχος τῆς δημοτικῆς μας ποίησης, ἀλλὰ ἔχει λόγια βυζαντινὴ καταγωγή. Ἀρκετοὶ ὑμνογράφοι νωρίτερα, ἀλλὰ κυρίως οἱ μελοποιοὶ τοῦ 14^{ου} καὶ 15^{ου} αἰῶνα θεράπευσαν τὴ 15σύλλαβη ὑμνογραφία καὶ ἔγιναν ἔτσι οἱ τελευταῖοι ποὺ συνέβαλαν σὲ πρωτότυπη ὑμνογραφικὴ παραγωγή. Οἱ συνθέσεις τους αὐτές πολὺ δύσκολα βρῆκαν κάποτε χρόνο νὰ «ἀκουστοῦν» στὸν «καιρὸ» τῆς λατρείας. Ἔτσι, ἡ παρουσία τοῦ συγκεκριμένου αὐτοῦ μαθήματος στὴν Ἑνορία μας ἔχει πολλὲς πιθανότητες νὰ ἀποτελέσει τὴν «παγκόσμια πρώτη». Ἴδου οἱ στίχοι τοῦ μαθήματος: «Ἴδου ῥομφαία τὴν ψυχὴν τιτρώσκομαι καὶ σπλάγχνα, Σοῦ ρηγνυμένου τὴν πλευρὰν ὑπερφυῶς τῇ λόγχῃ. Οὐ φέρω βλέπειν σε ληστῶν ἐν μέσῳ, ζωοβρύτα, ὠραῖον ὄντα καὶ φαιδρὸν, ὑπὲρ υἱοὺς ἀνθρώπων. Σχίζονται πέτραι καὶ ναὸς ρηγνύμενα τῷ φόβῳ, Τὰ φῶτα δὲ σκοτίζονται καὶ γῆ κλονεῖται τρόμῳ».

Ἡ ἑκταση καὶ ὁ προορισμὸς τῆς «Διδαχῆς» δὲ «συγχωρεῖ» νὰ ἐπεκταθοῦμε περισσότερο σὲ θέματα ποὺ ἄπτονται τῆς Ψαλτικῆς καὶ τῆς Λατρείας μας, μὲ ἀφορμὴ μάλιστα μιὰν ἐκδήλωση, ἀλλὰ θά 'ταν κραυγαλέα παράλειψη ἂν ἐκ μέρους τῶν ψαλτῶν τῆς ἐνοριακῆς μας κοινότητος καὶ τῶν μαθητῶν καὶ δασκάλων τῆς Σχολῆς μας δὲν ἀνέγραφα ἐδῶ ἀξιοχρέως τὰ εὐχαριστήρια πρὸς τοὺς πατέρες τῆς ἐνορίας μας καὶ τὸ ἐκκλησιαστικὸ συμβούλιο καὶ πρὸς ὅλους τοὺς φιλακόλουθους καὶ φιλόμους ἀδελφούς μας, γιὰ τὶς εὐκαιρίες καὶ τὶς ἀριστες συνθήκες σπουδῆς καὶ μελέτης τῆς Ψαλτικῆς Τέχνης ποὺ μᾶς παρέχονται.

Γρηγόριος Γ. Ἀναστασίου

«ΔΙΔΑΧΗ ΚΑΙ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ»

Ἑκδόση Ἱ. Ναοῦ Ἀγίας Μαρίνης
Ἀνω Ἰλισίων

Τηλ. 210 7785742 - 210 7486181
email: agmarin@otenet.gr

Μάρτιος - Ἀπρίλιος 2013
• Ἀριθ. Φύλλου 185 • Ἔτος KB'

Ὑπεύθυνος Σύνταξης:
πρωτοπρ. Κων/νος Καραϊσαρίδης

Διανέμεται δωρεάν - Εἰσφορές δεκτές